

И днес малкото момче стана рано, измете печатницата, разпили няколко страници и когато взе компаса да се учи да набира, калфата, строг и намръщен се втурна към него:

— Гледай ме въ очит! Безъ мръдване! Така!... Сега кажи! Ти ли взе парит? Ще говоря на господаря. Ще те изхвърлят от работа. Признай!

Малкото момче гледа съ буднит си черни очи въ зеленикавитъ очи на калфата. Ни единъ мускулъ не трепна на бледото му лице. Само малкото сърдчице бие тъй силно, че блата замърсена ризка трепти, осветена отъ утринното слънце, което страхливо се провира презъ тъснитъ прозорични отвори на печатницата. Слънцето блести въ лицето на калфата, играе си съ черния му мустакъ, който неволно намира съ дъсното си око и гледа страшно детето.

Тихиятъ трептящъ гласецъ на малкото чираче се мъчи да се оправдае:

— Какви пари?! Не!... Не съмъ взелъ нищо... Никога не съмъ билъ такъв! Бедни сме, гладуваме въ къщи, но никога не е крадец! И азъ не съмъ...

— Но кой? — Ти, ти си крадеца! — настояваше калфата.

Низкото му набито тѣло — като на бирено буре — трепери. Силнитъ му ръце здраво впиватъ пръсти въ раменетъ на детето. То, въпрѣки болкитъ, не извиква, не заплаква. Само по челото му се явяватъ

Обвинение

(Разказъ)

много болезнени бръчки, нарѣзани, като съ остро длѣто.

— Кой, освенъ ти?... Ти знаешъ ли какво е 500 лева?... Ако не признаешъ — въ участъка, тамъ всичко ще кажешъ!...

— Не съмъ нищо взелъ.

Калфата отпуска въ отчаяние ръце.

Малкиятъ добива куражъ:

— Огорчавате ме много!... Съсипвате ме съ тѣзи страшни думи — крадецъ и разбойникъ. Азъ не крада.

Лицето на чирачето, като че ли е разгорещена жаръ.

Побой, закани, каквото ще да е, е нищо предъ зловещитъ думи: разбойникъ и крадецъ. Това черно и мръсно петно, щомъ се лепне на челото му, ще го гнети много!

— По-скоро да намършиш паритъ или да се махашъ отъ тукъ! Не се преструвай — ти си ги взелъ!

— Не съмъ — вдига смѣло глава малкиятъ.

— Гледай го ти него; вмѣсто да се моли, той... — и вдига ръка заканително.

— Да се махашъ отъ очитъ ми, че...

Блесватъ малки бисерни точки, осветени отъ слънчевитъ лъчи и капватъ по

мършавитъ бузи. Малкото сърдце на чирачето е много наранено.

Тръгва къмъ изхода. Остава работилницата — свѣтилище до сега за него. Вижда, като въ мъгла, малката американка, на която само два пѣти е работилъ; въ жгъл на голѣмата машина, на която не за пръвъ пѣтъ е помагалъ; а въ дѣсно буквитъ. Черни оловни букви, които му сѣтъ мѣли свидни.

Става му още по-тежко. Мъчно му е да се отдѣли.

Малкото чираче се изгуби отъ погледа на калфата, чиито очи сѣтъ все още втренчени навън. Устнитъ му сѣтъ прехапани до кръвъ. Той започва работа, макаръ че още е толкова рано. Другитъ му колеги не сѣтъ още дошли, а той вече работи. Работи но мисълта му е тамъ: за нанесената обида върху малкото чираче ли? За неговото отиване ли? Не! Паритъ... Низкото му издадено чело е оросено отъ ситни капки потъ. Топчестото му месесто лице, иначе червено, като че ли боядисано съ алена боя, сега е тъй блѣдо, по-блѣдо отъ платно. Устнитъ му шепватъ, като на епилептикъ. „Паритъ ми — 500-тѣхъ лева“.

И внезапно той спира работата и бръква въ жилетката си. „Ето ги!“ Лицето му свѣтна. Той се успокои. Забрави за чирачето.

Малкиятъ — хе, че какво го интересуватъ неговитъ сълзи?

Иванъ Г. Пеневски

Г. Ст. Гешевъ

МУЗИКАЛНОСТТА ВЪ ЕСПЕРАНТО

Първото нѣщо, което ще ви каже всѣки противникъ на международния езикъ е, че той билъ музикаленъ само затуй защото билъ изкуственъ. Нека се има предъ видъ, че това сѣтъ такива хора, които като нѣма какво да правятъ, бѣбрятъ нелепости за нѣща, които ни най-малко не познаватъ. Така напримѣръ, като виждатъ, че не могатъ да отрекатъ значението и идейната сила на езика, тѣ се опитватъ да се нахвърлятъ върху немусикалността му.

Че есперанто е изкуственъ езикъ, това е фактъ, но това дава поводъ на нѣкои за слѣпени въ своя фанатизъмъ а не могатъ да вникнатъ дълбоко въ въпроса. Защото не само азъ, но и всѣки есперантистъ, който владѣе добре езика и си служи съ него, и по такъвъ начинъ познава неговата литература, произношение, особености и т. н. ще каже, че есперанто е твърде музикаленъ. и то благодарение на ритмичността си — ударението пада винаги на предпоследната сричка. Трѣбва да се отбележи, че въ международния езикъ сѣтъ подобрени коренитъ на най-музикалнитъ и най-употрѣбени навсѣкжде думи отъ най-голѣмитъ група езици (особено романски и германски). Думитъ изобилствуватъ съ много меки звукове, като ч, дж, ш, л които увеличаватъ до значителна степенъ благозвучието на езика. Обаче това не е достатъчно, за да се схване неговата музикалност. Трѣбва да се запознаете съ неговата литература, особено поезията му. Въ нея звучитъ се леятъ естествено плавно и въ всѣки звукъ сякашъ долавяте вѣното красивото и човѣчното. И наистина, много български стихове преведени на есперанто звучатъ чудно хубаво, а отъ друга страна има вече доста богато оригинално творчество

въ областта както прозата така и поезията.

Впрочемъ, тепърва езикътъ ще се усъвършенствува въ поезията, тепърва ще се развива като езикъ. Въ есперантския стихъ има сѣщо така куплети, стихове, паузи стѣлки, силабочност, които го правятъ стигнатъ, ритмиченъ, плавенъ и благозвученъ, и то много благозвученъ. Въ стиха има и апострофиране (въ случай на нужда за повече музикалност) на последната гласна.

Разбира се, езикътъ има още много други особености, които не могатъ да се разгледатъ въ статия като настоящата, по технически причини. По сѣщитъ причини не мога да цитирамъ изрази и стихове. Едно е важно да се изтъкне: необходимо е по-добро познаване на нѣщата и тогава да се говори за тѣхъ.

КРИТИКА НА НАШИТЪ СЪТРУДНИЦИ

Въ страницитъ на „Лит. критикъ“ се появиха работи на макаръ и млади хора, които, обаче, биха красили и най-старитъ и голѣми наши литературни издания.

Искамъ да се спра най-напредъ на стихотворението на Ионковъ — „Кино“. То ми направи неотразимо впечатление по техниката на изпълнението и, най-важното, по неговата оригинална идея. И винаги когато гледамъ филми на безсмислени изкуствени построения или на пропагандно заблуждаване ми идва на умъ мисълта на поета: „Така ли срещаме на пѣтъ любимитъ си съ лимузини?“

Идеята плуши съ камшикъ.

Вас. Воденичарски сполучливо е съчеталъ въ своята работа две мъчно съвмѣстими положения — репортажната форма съ плавността на разказването — нѣщо, което почти никой не е достигналъ въ кратката история на репортажа у насъ.

Чудна образност и безспорно поетично чувство се криятъ въ стихотворението „Нива“. Обилно ви залива отъ него здравия дѣхъ на зема и нейния обилень плодъ.

Въ статиитъ, съ изключение на „За упадѣка на бълг. драма“, която е славословие на безпочвения естетизъмъ и формата предъ идеята — отдавна отживѣли схващания, застъпватъ здравитъ и непоклатими позиции на художеств. реализъмъ.

Накрай ще се спра на едно име, което се появи още въ първия брой на „Литер. критикъ“ — Алеко Голѣмановъ. Той е отъ ония млади автори, които се мъчатъ да се отърсятъ отъ влиянието на тѣхъ характерния за фейлетона Зоценковски стилъ и да си създадатъ свой собственъ. Това полчила въ последната му работа „Фантастичности“, която изпълва предъ другитъ му („Исината“, „Съдебна история“) съ особено оригиналната идея и стилова самобитност.

Нека изкажа, въ заключение, надеждата си, че и за въ бѣдеще „Литер. критикъ“ и младитъ му сътрудници ще ни поднасятъ такива идържани работи. М. Георгиева

Сентъ-Бъовъ

(Продължение отъ стр. 3)

мейстава духове и тѣхнитъ главни разпредѣления ще бѣдатъ опредѣлени и опознати“.

Ясно е, че Сентъ-Бъовъ схваща, че по неговото време лит. критика не е на нуждната висота и, че критикътъ, за да бѣде истински служителъ на науката и изкуството ще трѣбва да се освободи отъ много недостатѣци. Тия недостатѣци Сентъ-Бъовъ съзира и у себе си и затова не придава на своитъ книги нуждната форма на научни трудове.

Той е критикъ отъ голѣма свѣтловна мѣра и неговото име е дебело подчертано въ литературната наука. Иванъ Диневъ